

1. Nazwij części mowy w wypowiedzeniach.

Ucz	się	systematycznie	i	nie
.....				
odkładaj	niczego	na	później.	Zaczynaj
.....				
zawsze	od	najzwyklejszych	zadań.	
.....				

Czasownik — odmieniana część mowy, która **nazywa czynności** (*pisze*), **stany** (*cie-
szy się*) lub **procesy** (*przemija*). Odpowiada na pytania: *co robi?* *co się z nim
dzieje?* *w jakim stanie się znajduje?*

2. Przeczytaj zdania, a następnie zaznacz, które czasowniki nazywają stan lub proces, a które – czynności.

	stan/proces	czynność
Nie jedz jeszcze tych ciasteczek. Poczeka, aż <u>skruszeją</u> .	☐	☐
Na rzekę wypłynął lodołamacz, by <u>skruszyć</u> lodowy zator.	☐	☐
Wczesną wiosną trzeba w sadzie <u>bielić</u> pnie drzew.	☐	☐
Tu i ówdzie na zboczach gór <u>biały</u> płat śniegu.	☐	☐
Nieschowany na zimę leżak <u>niszczy</u> na tarasie.	☐	☐
Nadmierne opalanie się <u>niszczy</u> skórę.	☐	☐

ODMIANA CZASOWNIKA

Czasownik w formie osobowej odmienia się przez osoby, liczby, rodzaje, czasy oraz przez tryby i strony. Taką odmianę nazywamy **koniugacją**.

Odmiana przez **osoby i liczby**

liczba pojedyncza	liczba mnoga
1. os. (ja) <i>mówię</i>	1. os. (my) <i>mówimy</i>
2. os. (ty) <i>mówisz</i>	2. os. (wy) <i>mówicie</i>
3. os. (on, ona, ono) <i>mówi</i>	3. os. (oni, one) <i>mówią</i>

Odmiana przez **czasy**

	niedokonane	dokonane
■ czas teraźniejszy	<i>myślę</i>	—
■ czas przeszły	<i>myślałem</i>	<i>pomyślałem</i>
■ czas przyszły – w formie prostej	—	<i>pomyślę</i>
– w formie złożonej	<i>będę myślał</i>	—
	<i>będę myśleć</i>	—

Uwaga. W czasie teraźniejszym występują tylko czasowniki niedokonane. W czasie przyszłym prostym możliwe są tylko czasowniki dokonane, a w czasie przyszłym złożonym – tylko niedokonane.

Odmiana przez **rodzaje**

■ w liczbie pojedynczej:	męski <i>myślał, będzie myślał</i> żeński <i>myślała, będzie myślała</i> nijaki <i>myślało, będzie myślało</i>
■ w liczbie mnogiej:	męskoosobowy <i>myśleli, będą myśleli</i> niemęskoosobowy <i>myślały, będą myślały</i>

Uwaga. Nie możemy określić rodzaju czasowników w czasie teraźniejszym (np. *myślę*), w czasie przyszłym prostym (*pomyślę*) i przyszłym złożonym zawierającym bezokolicznik (np. *będę myśleć*).

7. Utwórz od bezokoliczników czasowniki osobowe w podanej formie. W razie wątpliwości skorzystaj z odpowiedniego słownika.

krzyknąć	 1. os. lp., r.m., cz. przeszły	zamknąć	 2. os. lp., r.ż., cz. przeszły
wykonywać	 1. os. lp., cz. teraźniejszy	skakać	 1. os. lp., cz. przyszły
odbudowywać	 2. os. lm., cz. teraźniejszy	rosnąć	 3. os. lp., r.m., cz. przeszły
kopnąć	 3. os. lp., r.ż., cz. przeszły	stanąć	 3. os. lm., r.nmos., cz. przeszły